

Startnotitie Klimaatbeleid Dalfsen

Startnotitie

Klimaatbeleid Dalfsen

Auteur: Anne Melse
Onderdeel: Programma klimaat en duurzaamheid
Datum: 6 mei 2019

Inhoud

1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding voor opstellen klimaatbeleid	4
1.1.1. Raadsagenda 2019-2022	
1.1.2. Klimaatverandering	
1.1.3. Deltaplan ruimtelijke adaptatie	
1.2 Definitie ruimtelijke adaptatie en klimaatadaptatie	4
2. Klimaatverandering	5
2.1 Deltaplan Ruimtelijke adaptatie	5
2.1.1 Zeven ambities	
2.1.2 Methodiek	
3. Totstandkoming klimaatbeleid Dalfsen	8
3.1 Klimaatrobuust Dalfsen	8
3.2 Wat willen we bereiken?	8
3.3 Proces	8
3.3.1 Stresstest	
3.3.2 Risicodialoog en participatie	
3.3.3 Deelproducten en eindresultaat	
3.4 Regionale samenwerking	11
3.5 Hoogwaterbeschermingsprogramma	11
3.6 Projectorganisatie	12
3.7 Planning	12
3.8 Kosten, budget en dekking	12
3.9 Risico	12

1. Inleiding

Deze startnotitie beschrijft het proces dat doorlopen gaat worden om te komen tot een nieuw klimaatbeleid. Welke stappen worden doorlopen en welke instrumenten worden daarbij gebruikt? Wie zijn de interne en externe partners die worden betrokken bij de totstandkoming ervan en wat is de rol van de gemeenteraad?

1.1 Aanleiding voor opstellen klimaatbeleid

1.1.1. Raadsagenda 2019-2022

In de Raadsagenda 2018-2022 ("Kleurrijke kubus") vragen raad en college nadrukkelijk aandacht voor klimaatbeleid en duurzaamheid. Ook zijn er vragen gesteld en suggesties gedaan bij de algemene beschouwingen (raadsvergadering 25 juni 2018) over mogelijk te nemen klimaatadaptieve maatregelen. Zie paragraaf 1.2 voor een toelichting op de term 'klimaatadaptatie'.

1.1.2. Klimaatverandering

Ons klimaat is zichtbaar aan het veranderen. Steeds vaker hebben we te maken met enorme hoosbuien, hitte of een periode van aanhoudende droogte. Heftige regenbuien leiden tot wateroverlast en een langdurige periode van droogte leidt tot lage grondwaterstanden en afname van de kwaliteit en kwantiteit van het oppervlaktewater. Dit kan schade brengen aan natuur, landbouw en stedelijk gebied. Temperaturen boven de 30 graden leiden tot hittestress* wat van invloed is op bijvoorbeeld gezondheid, leefbaarheid en arbeidsproductiviteit. De effecten kunnen we niet veranderen, hooguit temperen. Het is daarom belangrijk ons en onze omgeving aan te passen. Het verminderen van verharding, vasthouden van water en vergroenen van het stedelijk gebied heeft bijvoorbeeld een positief effect op het voorkomen van wateroverlast, het tegengaan van droogte en verminderen van hittestress.

1.1.3. Deltaplan ruimtelijke adaptatie

Het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie is onderdeel van het nationale Deltaprogramma. Hierin hebben gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk met elkaar afgesproken het proces van ruimtelijke adaptatie te versnellen en minder vrijblijvend te maken. Eind 2019 moeten alle gemeenten effecten en kwetsbaarheden voor hun gebied in beeld hebben gebracht. Eind 2020 moet hierover de dialoog gevoerd zijn met de stakeholders en een uitvoeringsprogramma zijn opgesteld. Door vanaf 2020 klimaatadaptief te handelen moeten we in 2050 klimaatrobust zijn.

1.2 Definitie ruimtelijke adaptatie en klimaatadaptatie

Adaptatie betekent volgens de Van Dale: aanpassing (aan omstandigheden, een milieu, een vorm). Ruimtelijke adaptatie betekent dus een aanpassing aan de (openbare) ruimte. De term klimaatadaptatie komt ook veel voor, hiervoor geldt dezelfde uitleg: vanwege klimaatverandering dienen aanpassingen te worden gedaan.

* Hittestress: Verschijnsel tijdens een periode met uitzonderlijk warm weer. Wanneer vochtverlies van het menselijk lichaam, door overmatig transpireren, niet of weinig wordt aangevuld kunnen grote problemen ontstaan. Het lichaam droogt uit en zelfs een hartaanval of een beroerte kan het gevolg zijn.

2. Klimaatverandering

Door klimaatverandering neemt de kans op wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen toe. Dat levert risico's op voor onze veiligheid, gezondheid en economie. Het is van groot belang dat Nederland zich aanpast aan deze veranderingen. Als we niets doen, kan de schade in onze steden oplopen tot zo'n € 70 miljard in de periode tot 2050. Ook in het landelijk gebied kan aanzienlijke schade optreden. Stortbuien en langdurige neerslag veroorzaken ook daar wateroverlast. Op andere momenten ontstaat juist droogteschade. Hitte veroorzaakt uitzettingsproblemen bij spoorwegen, bruggen en andere infrastructuur. Ook raakt hitte de gezondheid van kwetsbare mensen, zoals ouderen en jonge kinderen.

2.1 Deltaplan Ruimtelijke adaptatie

Onderdeel van het jaarlijkse Deltaprogramma is het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie (DPRA). Daarin staat hoe gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk het proces van ruimtelijke adaptatie willen versnellen en intensiveren. Daarvoor zijn 7 ambities in dit deltaplan opgenomen. Het Deltaplan geeft aan welke doelen de partijen nastreven, hoe ze daaraan gaan werken en hoe ze de resultaten in beeld brengen. Bij het Deltaplan hoort een actieplan met concrete acties en maatregelen.

De kern van de deltabeslissing Ruimtelijke adaptatie is dat Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht. Overheden gaan ervoor zorgen dat schade door hittestress, wateroverlast, droogte en overstromingen zo min mogelijk toeneemt en letten daarop bij de aanleg van nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen, het opknappen van bestaande bebouwing, vervanging van rioleringen, groenpercelen en wegen.

2.1.1 Zeven ambities

In het Deltaplan staan zeven ambities beschreven, waarmee bestuurders aan de slag willen. De ambities zijn hieronder, in willekeurige volgorde, beschreven.

Figuur 1. Geformuleerde ambities in het DPRA

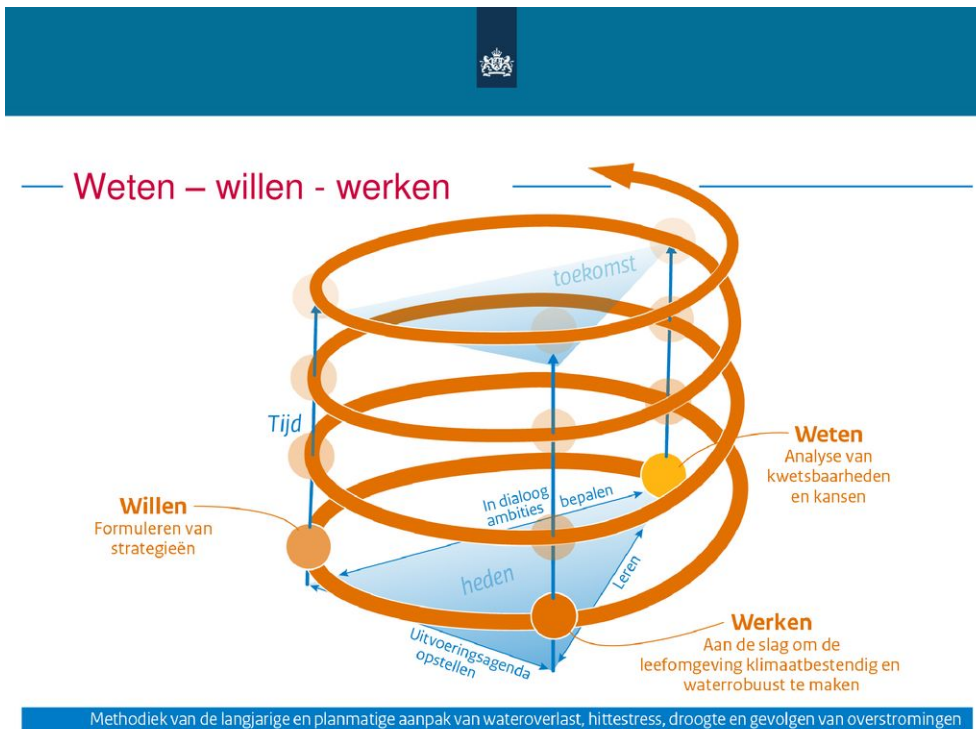
1.	Kwetsbaarheid in beeld brengen	Door een zogeheten stresstest uit te voeren wordt inzicht verkregen over de gevolgen van extreme weersomstandigheden. De stresstests worden uitgevoerd binnen de vier klimaatthema's van het Deltaplan: wateroverlast, hitte, droogte en overstroming.
2.	In dialoog met alle gebiedspartners	Het is niet mogelijk om heel Nederland opnieuw in te richten voor het oplossen van de knelpunten. Daarom is het goed om een openbare maatschappelijke discussie te voeren over wat we wel en niet oppakken. Overheden kunnen tarieven verhogen om knelpunten op te lossen, maar mensen kunnen ook zelf het heft in handen nemen.
3.	Uitvoeringsagenda	Samen met gebiedspartners wordt een uitvoeringsagenda gemaakt waarin wordt afgesproken wie wat gaat doen.
4.	Meekoppelkansen	Het is efficiënter en effectiever om verschillende opgaven te koppelen en gezamenlijk aan te pakken. Het koppelen van opgaven leidt tot synergie en tot een goedkopere aanpak. Daarnaast moeten investeringsmomenten optimaal worden benut. Bij nieuwbouw is het makkelijk om meteen maatregelen voor klimaatbestendigheid en waterrobuustheid toe te passen. Bij bestaande bouw en groot onderhoud biedt herstructurering kansen.
5.	Stimuleren en faciliteren	Er zijn tal van goede voorbeelden te noemen waar al gewerkt wordt aan het verbeteren van de klimaatbestendigheid en waterrobuustheid. Er moet vanwege de urgentie van klimaatverandering veel meer gebeuren, maar de goede voorbeelden moeten we vooral blijven stimuleren. Maatregelen als wadi's, groene daken en meer groenvoorzieningen zorgen voor een betere waterberging en verkoeling in de stad. Dergelijke maatregelen helpen tegen zowel wateroverlast als hittestress.
6.	Reguleren en borgen	Het gaat in eerste instantie om het creëren van bewustwording en daarmee beïnvloeding van gedrag. Daarnaast kan regelgeving overheden, bewoners en bedrijven extra stimuleren om bepaalde maatregelen te nemen. Denk aan waterrobuust en meer hittebestendig bouwen. Overheden kunnen deze maatregelen stimuleren met behulp van subsidieregelingen en bouwregelgeving.
7.	Handelen bij calamiteiten	Ondanks genomen preventieve maatregelen is er altijd een kans op teveel water op straat, of een overstroming. Als dit plaatsvindt, biedt nu vaak alleen de brandweer eerste hulp door overtollig water weg te pompen. Bij grote hoeveelheden water is dit niet genoeg. Een waterschap kan de brandweer goed helpen. Bijvoorbeeld door actief stuwen te verlagen.

Tabel 1. De zeven ambities van het DPRA

2.1.2 Methodiek

De overheden gaan, in nauwe samenwerking met bedrijven en maatschappelijke organisaties, in drie stappen te werk:

- 'Weten': analyseren wat de gevolgen van klimaatverandering voor de diverse functies in een gebied in de periode tot 2050 (met een doorkijk naar 2100) zijn;
- 'Willen': concrete doelen stellen voor het verbeteren van de waterrobuustheid en klimaatbestendigheid in de periode tot 2050 en een daarbij passende strategie formuleren;
- 'Werken': de doelen en de strategie vastleggen in bijvoorbeeld beleidsplannen, wetten en regels en programma's voor uitvoering, beheer en 'groot' onderhoud.

Figuur 2. Het 'weten, willen, werken' principe van het DPR

3. Totstandkoming Klimaatbeleid Dalfsen

Om tot een klimaatbeleid voor de gemeente Dalfsen te komen wordt zoveel mogelijk volgens de methodiek en de ambities van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie gewerkt, zie ook hoofdstuk 2. Daarnaast wordt er intensief samengewerkt met de regio, zie ook paragraaf 3.4, en vindt uitgebreide interne en externe participatie plaats. Ook wordt de koppeling gezocht met het duurzaamheidsprogramma en het te vernieuwen groenstructuurplan. Tot slot wordt er nadrukkelijk een link gelegd met de Omgevingsvisie Dalfsen, zowel tijdens het totstandkomingsproces als bij de uiteindelijke implementatie van de Omgevingswet.

3.1 Klimaatrobuust Dalfsen

Dalfsen kenmerkt zich in verhouding tot andere gemeenten als een groene gemeente. Dit biedt in veel opzichten kansen als we kijken naar aspecten als hittestress en wateroverlast. Onze inschatting is dat we er als gemeente 'goed bij liggen', maar zien dat graag bevestigd in de nieuwe beleidsnota.

Er wordt bij (her)inrichting van straten en buurten door de gemeente Dalfsen al behoorlijk klimaatadaptief gehandeld. Met name op het gebied van wateroverlast worden al vooruitstrevende maatregelen toegepast zoals kolkloze wijken en een vast percentage van een nieuw plangebied wat gereserveerd wordt voor wateropvang. Ook kennen wij al tien jaar een afkoppelsubsidie voor bewoners die het regenwater willen afkoppelen van het gemengde rioolstelsel.

Om de gemeente Dalfsen nog klimaatrobuuster te maken, moeten we ook naar de toenemende hitte- en droogteperiodes veroorzaakt door klimaatverandering kijken. Tevens willen we in gesprek met inwoners, organisaties, partners en collega's over welke risico's door klimaatverandering (nog) aanvaardbaar zijn en over de locatie en prioritering van (grootste) knelpunten. Deze gesprekken vormen samen met bestaande stresstesten input voor een kadernota Klimaatadaptatie waarin de ambitie van gemeente Dalfsen wordt vastgelegd. Uiteindelijk moet dit landen in een klimaatbeleid- en uitvoeringsplan.

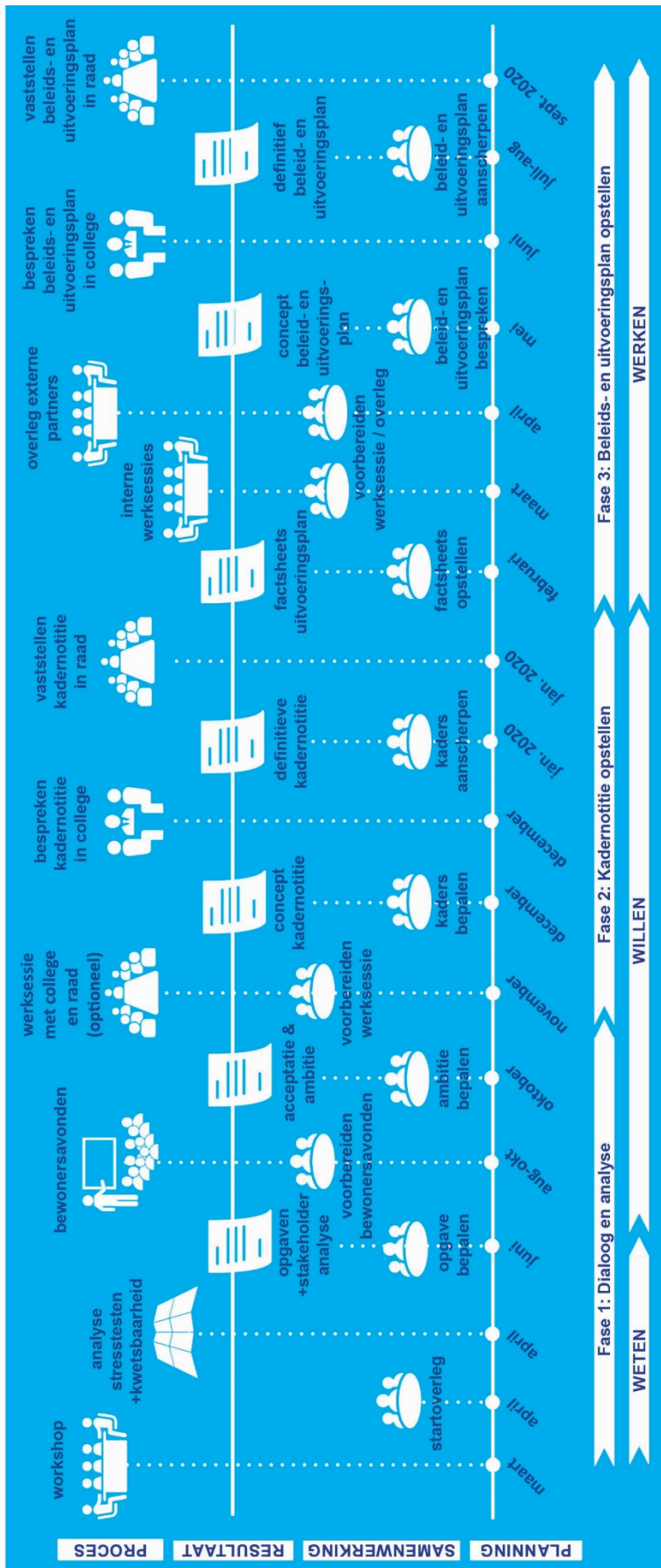
3.2 Wat willen we bereiken?

- Specifiek: Door de klimaatverandering is een omslag in het denken nodig: Klimaatbestendig en waterrobuust inrichten moet een vanzelfsprekend onderdeel van ruimtelijke (her)ontwikkelingen worden.
- Meetbaar: In 2020 is er een klimaatbeleids- en uitvoeringsplan vastgesteld. Daarnaast wordt in ieder beleidsplan (straks Omgevingsvisie/plan/programma) dat vanaf 2020 opgesteld of herzien wordt een paragraaf opgenomen over klimaatadaptatie en hoe dit in het specifieke vakgebied is ingebed (denk hierbij aan bestemmingsplannen, verkeer, wegen, groen, riolering maar ook de maatschappelijke ondersteuning). We willen het nieuwe klimaatbeleid integraal opnemen in de Omgevingsvisie.
- Acceptabel: Deze doelstelling creëert draagvlak onder bewoners, gemeenteraad, verschillende vakdisciplines intern en andere belanghebbenden. Alle inwoners van de gemeente Dalfsen hebben immers belang bij een veilige, goed functionerende en prettige leefomgeving. Voor de gemeentelijke organisatie is het daarbij van belang om klimaatadaptatie zo integraal mogelijk op te pakken.
- Realistisch: Door bewustwording van de klimaatverandering te creëren en handreikingen aan te leveren hoe ons hierop voor te bereiden is het doel haalbaar.
- Tijdgebonden: Uiterlijk 2020 moet klimaatrobuust handelen verankerd zijn in gemeentelijk beleid. Hoe dit beleid er precies uit komt te zien wordt bepaald door het voortraject dat in 2019 wordt doorlopen (zie planning).

Het eindproduct bestaat uit een beleidsplan wat gericht is op de klimaatverandering en beantwoordt vragen als: wat betekent klimaatverandering voor de gemeente Dalfsen, hoe staan we ervoor, welke ambities hebben we in deze en hoe zorgen we ervoor dat klimaatrobuust handelen wordt verankerd in toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen? Aan het beleidsplan wordt een uitvoeringsplan gekoppeld waarin onder meer concrete projecten (met bijbehorende kosten) zijn opgenomen.

3.3 Proces

Samen met ingenieursbureau Tauw werkt het projectteam van de gemeente Dalfsen aan de totstandkoming van het klimaatbeleid volgens de landelijke 'weten-willen-werken' methodiek. In de figuur hieronder is weergegeven hoe dit proces eruit ziet en welke actoren op welk moment in het proces worden betrokken.

Figuur 3. Processchema vorming klimaatbeleid bij de gemeente Dalen

3.3.1 Stresstest

We beginnen met het in kaart brengen van de kwetsbaarheden op gebied van wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen. Dit wordt gedaan door middel van zogeheten stresstests. Hieronder volgt een korte toelichting vanuit het Deltaplan op deze stresstests.

In het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie is afgesproken dat alle overheden uiterlijk in 2019 een stresstest te hebben uitgevoerd voor de vier klimaatthema's:

- wateroverlast
- hitte
- droogte
- overstroming

In een stresstest worden de potentiële kwetsbaarheden voor deze klimaatthema's binnen een gebied geïdentificeerd. De test bestaat in de kern uit het verzamelen en creëren van informatie die beschrijft welke effecten klimaatverandering (de 'stress' die op het systeem wordt gezet) in de toekomst kan hebben, en uit het combineren van deze informatie met verzamelde gegevens over de gevoeligheid van objecten en functies voor deze effecten. Er wordt onderzocht waar, wanneer, welke knelpunten hierdoor kunnen ontstaan, onder een scala aan mogelijke klimaatontwikkelingen. De stresstest gaat over zowel het stedelijk als landelijk gebied en heeft specifieke aandacht voor vitale en kwetsbare functies.

In het Deltaplan is afgesproken dat de stresstest iedere 6 jaar wordt herhaald om het beeld van de kwetsbaarheid te actualiseren. Er is tevens afgesproken dat overheden de resultaten van de stresstesten openbaar maken, zodat ook burgers en bedrijven inzicht hebben in de kwetsbaarheid van hun gebied.

3.3.2 Risicodialoog en participatie

De tweede stap in het proces om tot een klimaatbeleid- en uitvoeringsplan te komen is participatie en, meer specifiek, het voeren van risicodialoog. Hierin wordt met betrokken stakeholders gezamenlijke ambities opgesteld en is een wezenlijke stap van 'weten' op weg naar 'willen'. De stap is niet eenmalig. Het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie schetst een cyclische aanpak, die nodig is om zowel klimaatadaptatie behapbaar te maken als om blijvend in te kunnen spelen op veranderende inzichten (adaptief management). In figuur 2 op pagina 6 staat dit schematisch weergegeven.

3.3.2.1. Interne stakeholders

Ambtelijk: Op 28 maart 2019 is er een workshop gehouden over klimaatverandering voor de ambtelijke organisatie. Ruim veertig mensen hebben aan deze workshop deelgenomen, waaronder de verantwoordelijk portefeuillehouder en de gemeentesecretaris. De reacties na afloop waren erg positief, men is door de workshop bewuster geworden wat klimaatverandering betekent voor zijn of haar vakgebied.

Bestuurlijk: Het college heeft aangegeven graag middels een werksessie toelichting op klimaatverandering te willen krijgen en richting voor ambities uit te spreken. Ook zal de gemeenteraad een dergelijke werksessie aangeboden krijgen.

3.3.2.2. Externe stakeholders

Er zijn diverse externe stakeholders die we willen vragen om (in meerdere of mindere mate) mee te denken en praten tijdens het proces en/of waarmee we beleidsmatig af zullen stemmen. Hieronder een (niet uitputtende) opsomming:

- Provincie Overijssel
- Waterschap Drents Overijsselse Delta
- Rivus+ (zie paragraaf 3.4)
- Woonstichting VechtHorst
- Plaatselijk Belang
- Duurzame Dorpen
- Ondernemersverenigingen en recreatieondernemers
- GGD
- Veiligheidsregio
- Scholen

3.3.3 Deelproducten en eindresultaat

In 2019 en 2020 werken we toe naar een klimaatbeleid- en uitvoeringsplan met als werktitel 'Klimaatrobuust Dalfsen':

- We starten met het in kaart brengen van de kwetsbaarheden op het gebied van wateroverlast, langdurige hitte- en droogteperioden en overstromingen. Dit zijn de **stresstests**.
- Aan de hand van deze analyse gaan we in gesprek met de interne en externe stakeholders over de risico's die de klimaatverandering met zich meebrengt, wat we hierbij acceptabel vinden en welke maatregelen er eventueel genomen moeten worden. Deze gesprekken noemen we de **risicodialogen**.
- De informatie uit de gesprekken levert input voor de **kadernota** die in januari 2020 ter besluitvorming aan de raad wordt aangeboden.
- Het hierna op te stellen **beleid- en uitvoeringsplan** is een uitwerking van de vastgestelde kaders en zal in september 2020 ter besluitvorming aan de raad worden aangeboden.

Het is goed om hierbij te benadrukken dat het eindresultaat niet in de vorm van een traditioneel beleidsdocument zal verschijnen, maar in de vorm van bouwstenen voor de Omgevingsvisie, Omgevingsplan en Omgevingsprogramma (samen Omgevingswet). De Omgevingswet treedt immers in 2021 in werking en bundelt de wetgeving en de regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water.

3.4 Regionale samenwerking

Klimaatverandering beperkt zich niet tot de gemeentegrens. Dalfsen is vertegenwoordigd in het samenwerkingsverband RIVUS.

RIVUS is een samenwerkingsverband in de afvalwaterketen in West Overijssel tussen de gemeenten Dalfsen, Deventer, Kampen, Olst-Wijhe, Raalte, Staphorst, Zwartewaterland, Zwolle en Waterschap Drents Overijsselse Delta. Deze opzet van het samenwerkingsverband is onlangs uitgebreid met de provincie Overijssel en heeft behalve de afvalwaterketen discipline nu ook het onderwerp ruimtelijke adaptatie ook onder haar hoede genomen. Dit levert twee belangrijke voordelen op:

- 1) Effectiviteit (= inhoud x acceptatie) -> het gezamenlijk benoemen van regionale issues en actieve participatie leidt tot draagvlak en daadwerkelijke realisatie.
- 2) Efficiency door:
 - Delen van kennis en capaciteit
 - Gezamenlijke ontwikkeling van kennis

De producten die het onlangs uitgebreide Rivus ('Rivus+' geheten) in 2019 en 2020 gaat opleveren zijn:

- Regionale stresstest en kwetsbaarheidsanalyse
- Methode om kwetsbaarheid en handelingsperspectief voor hitte en droogte beter in beeld te brengen
- Communicatie-aanpak voor de risicodialoog
- Regionaal uitvoeringsprogramma
- Leidraad voor klimaatbestendig bouwen

De meerwaarde voor de gemeente Dalfsen aan deelname aan Rivus+ is de versterking van de eigen mogelijkheden door dubbel werk te voorkomen, kennis te delen en gezamenlijke opgaven en kennisvragen op te pakken. Rivus+ levert op een efficiënte manier belangrijke input voor ons klimaatbeleid.

3.5 Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)

De Overijsselse Vecht doorkruist de gemeente Dalfsen. De Vecht is een regenrivier en heeft daardoor een zeer fluctuerende afvoer. Daarbij krijgen we steeds vaker te maken met heftige regen en hogere rivierstanden. Daarom gaat het Waterschap Drents Overijsselse Delta voor sterkere dijken met een hoger beschermingsniveau. In het Deltaplan Waterveiligheid, in het zogenoemde *Hoogwaterbeschermingsprogramma* (HWBP), staat welke waterkeringen wanneer worden aangepakt, zodat deze weer aan de veiligheidsnorm voldoen.

De dijken langs de Vecht zullen in vier verschillende projecten worden aangepakt, waaronder het traject Vecht Dalfsen West. In maart 2019 start voor dit traject de verkenningsfase. Hierop volgt vanaf 2021 tot en met 2023 de planuitwerkingsfase en kan vanaf 2024 begonnen worden met de realisatie.

Voor de gemeente Dalfsen biedt het HWBP primair droge voeten voor de komende decennia. Daar komt bij dat de dijkversterkingsprojecten ook meekoppelkansen biedt. Een mooi voorbeeld hiervan is de reeds gerealiseerde kade aan het Waterfront in Dalfsen.

3.6 Projectorganisatie

Samen met ingenieursbureau Tauw werkt het projectteam van de gemeente Dalfsen aan de totstandkoming van het klimaatbeleid. De projectgroep zorgt voor de juiste verbinding met de organisatie over inhoudelijke punten, financiën, planning en fasering. De coördinatie van het interne proces is in handen van de beleidsmedewerker water. Zij is tevens de schakel tussen de gemeente en het ingenieursbureau en ook het samenwerkingsverband Rivus+ (zie paragraaf 3.4).

De deelnemers aan de risicodialogen vormen voor de projectgroep een klankbord. Met een aantal stakeholders wordt apart overlegd of wordt aangesloten bij bestaande overleggen (zoals het reguliere overleg met het waterschap en de provincie).

Afstemming met de portefeuillehouder water en klimaat vindt bilateraal plaats of tijdens bredere overleggen.

3.7 Planning

Activiteit	Planning	Besluitvorming gemeenteraad
Analyse stresstesten + kwetsbaarheid	Apr – sept '19	
Risicodialogen (waar mogelijk in combinatie met participatierondes Omgevingsvisie): Bijeenkomsten Gesprekken met stakeholders Werksessie met het college Eventuele werksessie met de gemeenteraad	Sept – dec '19	
Opstellen kadernota klimaatbeleid	Dec '19 – jan '20	Januari 2020
Opstellen beleid- en uitvoeringsplan	Jan – sept '20	September 2020

3.8 Kosten, budget en dekking

Het opstellen van het klimaatbeleid wordt deels uitbesteed (analyse kwetsbaarheden, rapportage, opstellen kaartmateriaal). De aanbesteding heeft inmiddels plaatsgevonden, ingenieursbureau Tauw is geselecteerd. De opdracht bedraagt €30.000 (incl. kosten van de bijeenkomsten). Deze kosten worden gedekt uit het budget 'nieuwe ontwikkelingen' van de rioleringsvoorziening.

3.9 Risico

3.9.1 Fasering

Doordat het verloop van het participatieproces en de bestuurlijke besluitvorming zich vooraf niet laten voorspellen, kan het klimaatbeleid later worden opgeleverd dan in de planning staat aangegeven. De raad wordt via het RIS op de hoogte gehouden van wijzigingen in de voortgang.

3.9.2 Financieel-economisch

Het opstellen van het klimaatbeleid kan duurder uitvallen dan begroot (zie paragraaf 3.8) wanneer blijkt dat er onvoldoende informatie beschikbaar is om de kwetsbaarheidsanalyses uit te voeren en te beoordelen. We schatten in dat dit risico klein is. Doet zich dit voor dan zijn extra middelen uit het riolerings-budget nodig.

Voor het vast te stellen uitvoeringsplan (sept. 2020) zal de raad mogelijk om extra middelen worden gevraagd, afhankelijk van het ambitieniveau wat tijdens het voorafgaande proces is bepaald.

3.9.3 Politiek/bestuurlijk

Bij het opstellen van het klimaatbeleid kunnen we aanlopen tegen strijdigheden met beleid/projecten van provincie en waterschap. Tijdens het proces gaan we met elkaar hierover de dialoog aan en

eventuele dilemma's maken we inzichtelijk aan college en gemeenteraad. Het doel is aan te sluiten bij provinciaal beleid en lopende projecten.